

Till utrikesutskottet

Utrikesutskottet har den 28 mars 1996 beslutat att bereda bl.a. socialförsäkringsutskottet tillfälle att avge yttrande över regeringens skrivelse 1995/96: 190 Berättelse om verksamheten i Europeiska unionen under 1995 jämte motioner i de delar som har samband med utskottets beredningsområde.

Socialförsäkringsutskottet yttrar sig nedan om skrivelsens avsnitt 11.1 Schengenavtalet jämte motion 1995/96:U43 i denna del.

Schengenavtalet (Avsnitt 11.1)

I skrivelsen uppges att i syfte att påskynda förverkligandet av den fria rörligheten för personer inom EU ingick Frankrike, Tyskland och Benelux-länderna år 1985 det s.k. Schengenavtalet, vilket syftade till en avveckling av alla personkontroller vid de gemensamma inre gränserna. Senare har även Spanien, Portugal, Italien, Grekland och Österrike kommit att ingå i samarbetet. Schengenavtalets tillämpningskonvention har den 29 juni 1995 trätt i kraft mellan sju av de tio EU-länder som anslutit sig. Italien, Grekland och Österrike har hittills inte kunnat tillämpa avtalet eftersom man saknar relevant lagstiftning och vissa tekniska förutsättningar.

Sedan Danmark under år 1994 ansökt om observatörskap i Schengensamarbetet, med sikte på fullt medlemskap, följde Sveriges och Finlands motsvarande ansökningar året efter. De tre länderna har alla, i sina ansökningar, gjort det uttryckliga förbehållet att den nordiska passunionen måste kunna upprätthållas vid ett framtida Schengenmedlemskap. Sverige gjorde även det förbehållet att de s.k. kompensatoriska åtgärderna skulle uppfylla även svenska behov vad gäller säkerhet och skyddsåtgärder, särskilt vad gäller kampen mot narkotika.

Vid ett möte i december 1995 fattade Schengens exekutivkommitté beslut om att inleda förhandlingar med de nordiska länderna med sikte på fullt medlemskap för de tre EU-medlemmarna och ett samarbetsavtal med Norge och Island. Den 18 april 1996 beslöt exekutivkommittén att de fem nordiska länderna den 1 maj 1996 kunde inträda som observatörer i Schengensamarbetet. Sedan sistnämnda tidpunkt deltar således de nordiska länderna som observatörer. Regeringen anför i skrivelsen att härefter torde, efter att anslutningsfördrag utarbetats och ratificerats av alla nationella parlament, ett slutgiltigt Schengenmedlemskap för de nordiska länderna bli möjligt i början av år 1998.

I motion U43 i denna del av Bengt Hurtig m.fl. (v) begärs ett tillkännagivande om vad som anförts i motionen. Motionärerna anför bl.a. att Schengenkonventionen från början under stor sekretess utarbetats av fem EU-länder. Europaparlamentet har förklarat att detta förfarande var ett brott mot demokratiska principer. Konventionen står i princip utanför parlamentarisk och rättslig kontroll. I praktiken kommer enligt motionärerna makten i stor utsträckning att ligga hos exekutivkommittén som består av Schengenländernas justitie- eller invandrarministrar. Genom borttagande av personkontrollen vid de inre gränserna kommer kontrollen vid de yttre gränserna att behöva skärpas. I stor utsträckning kommer exekutivkommittén att bestämma vilken kategori av människor som får rätt till inresa. I skrivelsen analyseras enligt motionärerna inte konsekvenserna av de åtgärder som nu vidtas för att skärpa kontrollen av såväl EU-medborgarna som medborgare i länder utanför EU.

Schengenöverenskommelsen, som är helt skild från EU, innebär som framgått en överenskommelse mellan vissa av EU-länderna att avskaffa gränskontrollerna för persontrafik länderna emellan samt ökad kontroll vid de yttre gränserna, gemensam viseringspolitik och utökat informationsutbyte. Utskottet delar inte de uppfattningar som motionen ger uttryck för beträffande innebörden av Schengensamarbetet. Förhandlingsarbetet beträffande en eventuell anslutning till Schengen fortsätter, och innan en sådan anslutning sker ankommer det på riksdagen att ta ställning till ett anslutningsfördrag. Utskottet avstyrker bifall till motion U43 i denna del.

Stockholm den 7 maj 1996

På socialförsäkringsutskottets vägnar

Börje Nilsson

I beslutet har deltagit: Börje Nilsson (s), Gullan Lindblad (m), Margareta Israelsson (s), Maud Björnemalm (s), Margit Gennser (m), Lennart Klockare (s), Gustaf von Essen (m), Sigge Godin (fp), Ronny Olander (s), Ulla Hoffmann (v), Mona Berglund Nilsson (s), Ragnhild Pohanka (mp), Rose-Marie Frebran (kds), Siw Wittgren-Ahl (s), Sofia Steiner (s) och Karin Israelsson (c).

Avvikande mening

Ulla Hoffmann (v) och Ragnhild Pohanka (mp) anser att den del av utskottets yttrande som börjar med "Schengenöverenskommelsen, som" och slutar med "denna del." bort ha följande lydelse:

Schengenöverenskommelsen innehåller två huvudelement, avskaffandet av kontroller vid de inre gränserna och överflyttning av dessa till de yttre gränserna. I mars 1995 trädde Schengenavtalets tillämpningskonvention i kraft. Konventionen innehåller bestämmelser om praktiska åtgärder för att genomföra avvecklingen av de inre gränskontrollerna, de s.k. kompensatoriska åtgärderna, bl.a. harmoniserad viseringspolitik och förstärkning av den yttre

gränskontrollen. Kontrollen skall omfatta alla utländska medborgare och avse identitet och den inresandens rätt att resa in i landet. Vidare skall transportbolag åläggas skyldighet att kontrollera passagerare. Konventionen innehåller också bestämmelser om polissamarbete över gränserna innebärande bl.a. informationsutbyte och rätten att följa efter och gripa brottslingar över gränser, bestämmelser om förstärkt kontroll av person- och varutrafiken samt av transportmedel vid de yttre gränserna i syfte att förhindra olaglig import av narkotika och narkotiska läkemedel. Inom ramen för Schengenkonventionen finns också Informationssystemet Schengen (SIS) som är ett gemensamt datoriserat system för utbyte av personuppgifter. Syftet med SIS är att underlätta för myndigheterna att bevara ordning och säkerhet inom avtalsparternas område. Dessutom skall uppgifter som lagras i systemet användas vid tillämpningen av konventionens bestämmelser om personers rörlighet. Konventionen om ett europeiskt informationssystem (EIS) avses ta över de uppgifter som ankommer på SIS.

Innehållen i konventionen innebär enligt utskottets uppfattning åtgärder som får konsekvenser för såväl avtalsparternas medborgare som medborgare i länder som står utanför avtalet. Bestämmelserna kan också komma att få negativa konsekvenser beträffande Sveriges traditionella flyktingpolitik. Enligt utskottets mening är det nödvändigt med en noggrann analys av innehållet i tillämpningskonventionen för att belysa vad denna egentligen innebär för svenska medborgare liksom för utländska medborgare som av olika skäl avser att söka skydd här i landet. En sådan analys saknas helt i regeringens skrivelse. Utrikesutskottet bör med bifall till motion U43 i denna del föreslå att det anförda ges regeringen till känna.